

Leerlingen van de Dansk Husflidsefterskole tijdens creatieve vakken, een musicalopvoering en lichamelijke oefening. Foto's in het schilder- en keramiekatelier: Rasmus Skaaning. Foto's in de gymnasiekaal en van een musical: Jesper Yde

• Wachtlijsten van twee jaar zijn geen uitzondering

Run op kostscholen met creatieve vakken

In Denemarken maakt de traditionele kostschool een comeback. Leerlingen kunnen zich er verdiepen in zichzelf, voor hun vervolgopleiding.

reportage

Petra Sjouwerman
Skjern

„Welterusten,” zegt docente Majbritt Thorstensen (42), bezigt met haar avondronde langs de slaapkamers van kostschool Dansk Husflidsefterskole (DHE). Het is half elf. „Slaap zacht,” antwoorden twee slaperige bewoners van een kamer, hun kleurige dekbed tot ver over de neus opgetrokken. Rustig gaat de docente alle kamers in de lange gang af, hier en daar een praatje makend. „Dank je Majbritt, wij duiken er nu in,” zeggen twee jongens met hun tandenborstel in de mond.

Tot ongeveer tien jaar geleden waren de Deense kostscholen vooral bedoeld voor kinderen die thuis problemen hadden, of moeite hadden met leren. Maar tegenwoordig is één of twee jaar op de kostschool voor kinderen tussen 14 en 18 'in'. Wachtlijsten van twee jaar of langer zijn geen uitzondering. „Ik wilde meer afstand van mijn ouders, en ze wilden erbij zijn”, zegt de 14-jarige Rikke Madsen Raben, een van de 142 leerlingen op DHE. Voor hen staan 18 docenten en zeven andere personeelsleden klaar.

Volgens dieken in de wereld. „Leerlingen krijgen hier de kans zich een jaar te verdiepen in zichzelf, na te denken over het bestaan, voordat ze beginnen aan een opleiding,” zegt directeur Uffe Østergaard (58) van DHE. De meeste kostscholen liggen op het platteland en dat is geen toeval. Ze ontstonden aan het einde van de negentiende eeuw, met als doel de plattelandsjeugd een brede, algemene ontwikkeling te geven. De laatste decennia zijn de kost-

scholen zich gaan specialiseren in bepaalde vakken, zoals muziek, theater of sport, naast de reguliere vakken als talen en wis- en natuurkunde. Andere kostscholen richten zich op bepaalde groepen, zoals leerlingen die leesblind zijn of doven. De kostscholen ontvangen subsidie van het rijk, ouders betalen een inkommegebonden bijdrage van rond de 400 euro per maand.

DHE biedt creatieve vakken, zoals tekenen, schilderen, houtdraaien, leerbewerking en motoronderhoud.

Kostscholen waren eerst bedoeld voor probleemkinderen

„Lichaamsbeweging is ook belangrijk. Alle leerlingen hebben minstens drie uur gymnastiek per week. Bovendien beginnen we de dag met twee kilometer hardlopen”, vertelt Østergaard, die de school bestuurt met echtgenote Soffia (56). Ook dat is traditie: echtparen die een 'gezicht' geven aan een kostschool.

Werken op een kostschool is een levensstijl, zegt docente Thorstensen (Deens, Engels en psychologie), terwijl ze een rondleiding geeft langs de professionele smederij, de glaswerkplaats en het naaiatelier. „Leerlingen werken hier voor het eerst op een hoog niveau met de creatieve vakken. Op sociaal vlak leren ze nog meer. Het feit dat mensen verschillend zijn. Dat is enorm belangrijk in je leven.”

Rikke Raben vindt het 'heerlijk' om altijd mensen om zich heen te hebben. „Ik doe hier beter mijn best dan op de gewone school.” Bij Klaus Kristensen (16) waren het zijn ouders die hem voorstelden naar de kostschool te gaan. „Ze dachten dat het goed voor me zou zijn om nieuwe mensen te ontmoeten. Ze hadden gelijk. Ik voel me hier beter.”

Skjern, Denemarken

'Efterskole', sinds 1851

De invloedrijke denker, dominee en politicus N.F.S. Grundtvig (1789-1872) en de onderwijzer Kristen Kold (1816-1870) zijn de drijvende krachten achter de Deense 'volks Hogescholen', oorspronkelijk bedoeld voor boeren en boerinnen, en de hierboven beschreven kostscholen, die de plattelandsjeugd moesten veranderen in 'actieve burgers'. De eerste 'efterskole' werd opgericht in 1851, sindsdien ligt het accent op persoonlijke ontwikkeling.

Dit schooljaar startte een record aantal leerlingen op de tweehonderdvijftig kostscholen, elke school met eigen idealen en ideeën. De Deense regering is niet blij met deze ontwikkeling, omdat het door zo'n extra kostschool-jaar langer duurt voordat Deense jongeren beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.